

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölaki

LLHall 09.06.2025 § 77
173/03.00/2025

Valmistelija Piisilä Juha Lapin liitto

Esityksen tavoitteena on uudistaa alueidenkäyttöä koskevat säännökset Petteri Orpon hallitusohjelman tavoitteiden toteuttamiseksi. Uusi alueidenkäyttölaki muodostuu valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita, kaavoitusta ja merialuesuunnittelua koskevista säännöksistä (nykyisen alueidenkäyttölain lukujen 1–10 a ja 24–26 a alueidenkäytön suunnittelua koskevat pykälät). Lausunto tulee antaa 11.7.2025 mennessä. [Linkki lausuntopalveluun](#)

Esityksen tavoitteena on, että alueidenkäyttöä koskevia säännöksiä uudistettaessa otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun tulevaisuuden haasteita, muuttuvasta toimintaympäristöstä sekä aluehallinnon rakenteiden muutoksista aiheutuvat kehittämistarpeet. Lisäksi uudistuksen tavoitteena on **selkeyttää ja sujuvoittaa alueidenkäyttöä koskevia säännöksiä** ja tehdä niihin tarvittavat lakitekniset ja kielelliset korjaukset. Hallitusohjelmassa linjataan, että suunnittelujärjestelmään ei lisätä uusia kaavatasoja.

Suunnittelujärjestelmä koostuu jatkossakin valtakunnallisesta alueidenkäyttötavoitteista, maakuntakaavasta, yleiskaavasta ja asemakaavasta.

Maakuntakaavoitus (Luku 4)

Maakuntakaavassa tarkastellaan nykyään ylikunnallisista asioista aina valtakunnallisiin; nyt esitetään tarkastelutason nostoa maakunnallisiin ja valtakunnallisiin alueidenkäytön linjauksiin. Maakuntakaavan sijasta ylikunnallisia ja seudullisia alueidenkäytön periaatteita ja kehittämistä varten ehdotetaan kuntien yhteistä seudullista yleiskaavaa. Seudullinen yleiskaava tarkoittaa käytännössä uutta kaavatasoa vastoin Petteri Orpon hallitusohjelmaa.

Maakuntakaavoituksen ohjausroolin keventämisen kanssa on ristiriidassa osittain samat sisältövaatimukset kuin yleiskaavan kanssa, mm. luonnon monimuotoisuus. Tältä osin maakuntakaavan ja yleiskaavan sisältövaatimukset on eriytettävä. Selvitystaakan osalta perustelut ovat vielä varsin ohuet.

Esityksen mukaan maakuntakaava on otettava huomioon yleiskaavaa laadittaessa. Yleiskaava voidaan kuitenkin perutellusta syystä laatia maakuntakaavasta poiketen. Tällöin on kuitenkin huolehdittava siitä, että yleiskaava sopeutuu maakuntakaavan kokonaisuuteen ja otettava huomioon mitä säädetään maakuntakaavan sisältövaatimuksista.

Maakuntakaavan viranomaisvaikutusta on lievennetty. Voimassa olevan alueidenkäyttölain mukaan viranomaisten on otettava maakuntakaava huomioon ja pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista. Esityksen mukaan viranomaisten on katsottava, ettei toimenpiteillä olennaisesti vaikeuteta maakuntakaavan toteuttamista.

Maakuntakaavoituksessa ei tarvitsisi enää ennen ehdotuksen nähtäville asettamista järjestää erillistä viranomaiskuulemistä, mikä todettaneen hyvänä sujuvoittamiskeinona.

Tuulivoimarakentamista koskevat erityiset säännökset (Luku 8)

Uusi sisältövaatimus siitä, että tuulivoimarakentaminen ei saa aiheuttaa merkittäviä haitallisia maisemavaikutuksia edellyttäisi objektiivisia kriteerejä haitallisuuden asteelle. Samassa luvussa säädetään myös tuulivoiman vähimmäisetasuudesta asutukseen. Jos tuulivoimarakentamista ohjaava yleiskaava ei sijoitu maakuntakaavassa osoitetulle tuulivoimaloiden alueelle, tuulivoimala olisi sijoitettava vähintään kahdeksan kertaa

tuulivoimalan kokonaiskorkeuden etäisyydelle olemassa olevista asuinrakennuksista ja rakentamisluvan saaneista asuinrakennuspaikoista sekä asemakaavassa tai 41 tai 74 §:ssä tarkoitettussa yleiskaavassa osoitetuista asuinrakennuspaikoista. Tästä etäisyydestä voi poiketa, jos kaikki alueen maanomistajat ja maanvuokraoikeuden haltijat ovat antaneet suostumuksensa. Etäisyysvaatimus voi rajoittaa mahdollisuuksia osoittaa yleiskaavalla tuulivoimaa erityisesti eteläisessä Suomessa.

Aurinkovoimarakentamista koskevat erityiset säännökset (Luku 9)

Aurinkovoimarakentamista koskevassa erityisten sisältövaatimusten mukaan aurinkovoimarakentamista ei saisi osoittaa merkittävässä määrin metsämaalle eikä ojittamattomille luonnontilaisille suoalueille. Perusteluissa tulisi nyt esitettyä konkreettisemmin avata, mitä "ei osoiteta merkittävästi metsämaalle" tarkoittaa. Minkä suhteen merkittävyyttä arvioidaan: hankekohtaisesti, kunta- tai maakuntaakohtaisesti vai jopa valtakunnallisesti?

Muita huomioita esitykseen

Pakkokeinoin (Luku 16) on lisätty sekä kunnalle että maakunnan liitolle asetettavan suunnitteluvelvoitteen lisäksi uhkasakko.

Muut keskeiset muutokset keskittyvät kaavojen sisältövaatimusten ajantasaistamiseen, vähittäiskaupan suuryksiköihin, maaomistajan aloiteoikeuteen ja kumppanuuskaavoituksen, kaavoitusprosessin sujuvoittamiseen sekä muutoksenhakuun. Kuntakaavoituksen puolella on löydetty monia sujuvoittamisen keinoja.

Liitteenä on muita yksityiskohtaisia huomiota esityksestä alueidenkäyttölakiluonnokseksi.

Asian hallituksessa esittelee vs. suunnittelujohtaja Juha Piisilä

Lisätietoja asiasta antaa vs. suunnittelujohtaja Juha Piisilä p. 040-711 8382, juha.piisila@lapinliitto.fi

Esittelijä vs. maakuntajohtaja Takkula Hannu Lapin liitto

Päätösesitys Lapin maakuntahallitus käy hallituksen esityksestä alueidenkäyttölakiluonnokseksi lähetekeskustelun ja antaa valtuudet Lapin liiton toimistolle valmistella lausunto.

Päätös Keskustelun aikana vs. maakuntajohtaja täsmensi päätösesitystä kuulumaan seuraavasti: Lapin maakuntahallitus käy hallituksen esityksestä alueidenkäyttölakiluonnokseksi lähetekeskustelun ja delegoi päätösvallan lausunnon antamisesta vs. maakuntajohtajalle.

Hallitus hyväksyi muutetun päätösesityksen yksimielisesti.